

پیش‌گفتار

دستیابی به فرهنگ ایمنی و استقرار ایمنی کامل در محیط کار، مستلزم انجام اقدامات بنیادی در کلیه زمینه‌ها بوده و یکی از مهم‌ترین آنها ایجاد شرایط لازم جهت ارتقاء سطح دانش، مهارت و بیند سازی شرایط محیط کار با لایحه در مشاغل سخت و زیان‌آور می‌باشد، لذا «راهبرد قانون» به عنوان مهم‌ترین محور کار، با وضع قوانین پیشگیرانه، کنترلی، حمایتی و دستوری می‌تواند شرایط سخت و زیان‌آور حاکم بر محیط‌های کار را حذف نماید و در این راستا اطلاع از آخرین و جدیدترین قوانین و مقررات حمایتی و همچنین آرائی وحدت رویه دیوان عدالت اداری در زمینه مشاغل سخت و زیان‌آور در متطوع‌کنونی به یک نیاز عمومی جامعه کارگری و کارفرمایی و همچنین کارشناسان این حوزه تبدیل گردیده و بر این اساس تدوین یک مجموعه کامل و مدون در این خصوص، با وجود برخی کتب و مقالات بطور پرکننده در این زمینه «ضروری» است.

لذا به منظور رسیدن به اهداف مورد نظر این کتاب با اهتمام و مشارکت آقایان محمود خالقیان رئیس اداره بررسی کارهای سخت و زیان‌آور و امیرعباس پرگنی از کارشناسان اداره مذکور و دبیرخانه شورای عالی حفاظت فنی تهیه گردیده که مشتمل بر دو فصل می‌باشد که در فصل اول، قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های موجود در زمینه مشاغل سخت و زیان‌آور منطبق با آخرین اصلاحات و در فصل دوم مجموعه آرائی وحدت رویه صادره از سوی بیات عمومی دیوان عدالت اداری در زمینه مشاغل سخت و زیان‌آور، از سال ۱۳۶۷ که در آوری گردیده است، علی‌ای حال مجموعه حاضر مقدمه‌ای است بر تلاش و کار بیشتر در آینده تا مایاری خداوند متعال و استفاده از نقطه نظرات شما خواننده گرامی کاستی‌های بعدی آن مرتفع گردد.

محمد اصابتی

مدیرکل بازرسی کار و دبیر شورای عالی حفاظت فنی

مقدمه

پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران برای اولین بار در تاریخ ۱۳۵۸/۱۲/۲۷ لایحه قانون بازنشستگی پیش از موعد در مورد مشمولین قانون تأمین اجتماعی مصوب تیرماه ۱۳۵۴ در ۶ ماده تصویب و تا پایان سال ۱۳۵۹ اجرا گردید متعاقب آن در تاریخ ۱۳۶۷/۲/۲۸ ماده واحده قانون بازنشستگی پیش از موعد بیمه شدگان تأمین اجتماعی در ده تبصره برای اجرا به مدت یکسال از تاریخ تصویب آئین نامه اجرایی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید که به موجب تبصره ۴ همین ماده واحده سابقه پرداخت حق بیمه کارگران در کارهای سخت و زیان آور به ازاء هر سال معادل ۱/۵ سال سابقه پرداخت حق بیمه محاسبه می‌شد. قانون مذکور به موجب ماده واحده قانون تمدید مهلت بازنشستگی پیش از موعد بیمه شدگان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۷۰/۶/۲۴ از تاریخ تصویب به مدت یکسال تمدید شد. اما در ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰/۷/۱۴ تبصره مذکور بدون تعیین مدت زمان اجرا و صرفاً در خصوص مشاغل سخت و زیان آور و با حذف تسری مزایای کارهای سخت و زیان آور به شاغلین مشمول قانون تأمین اجتماعی در مناطق بد آب و هوا اصلاح و تصویب شد و مطابق «قانون تفسیر جزء (۱) بند (ب) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۹» که در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ بیست و نهم شهریور ماه یکهزار و سیصد و نود مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۹۰/۷/۶ به تأیید شورای نگهبان رسید، سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان آور به هر میزان، قبل یا بعد از اشتغال در مشاغل عادی به ازاء هر سال سابقه یک و نیم (۱/۵) سال محاسبه خواهد شد.

در حال حاضر سخت و زیان آوری مشاغل تابع قوانین زیر می‌باشد:

- الف. قانون تأمین اجتماعی
- ب. قانون کار
- ج. قانون حفاظت در برابر اشعه
- د. قانون بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۶۷/۹/۱ و اصلاحیه‌های بعدی آن
- هـ. تصویب‌نامه شماره ۱۳۰۸۰۸ ت ۲۱۹۰۸ مورخ ۷۹/۷/۱۷ هیات وزیران
- و. دستورالعمل شماره ۱/۱۵/۵۲۱۴ مورخ ۷۸/۱۲/۸ سازمان امور اداری و استخدامی سابق در خصوص تشخیص مشاغل سخت و زیان آور مشمولین قانون استخدام کشوری
- ز. قانون ارتقاء بهره‌وری کارکنان بالینی نظام سلامت با عنوان لایحه تعدیل ساعت کار شاغلین رسته‌های بهداشتی درمانی

فهرست مطالب

فصل ۱ قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها ۱

بخش اول: مقررات حین کار در مشاغل سخت و زیان‌آور ۲

موادی از قانون کار جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با مشاغل سخت و زیان‌آور ۲

آیین‌نامه کارهای سخت و زیان‌آور موضوع تبصره ماده ۵۲ قانون کار ۳

بخش دوم: مقررات بازنشستگی در مشاغل سخت و زیان‌آور ۷

قانون بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور موضوع ماده واحده قانون اصلاح تبصره

(۲) الحاقی ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰ ..... ۷

قانون استفساریه اصلاحیه تبصره (۲) الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰ ..... ۹

قانون تفسیر جزء (۱) بند (ب) تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۹ ..... ۱۰

متن آیین‌نامه مشاغل سخت و زیان‌آور ۱۱

دستور العمل اجرایی نحوه فعالیت کمیته‌های بدوی و تجدید نظر استانی تطبیق و تشخیص مشاغل

سخت و زیان‌آور و نظارت بر آنها ۱۹

اصلاح آیین‌نامه اجرایی بند (۵) جزء (ب) ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون

اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به

ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱- مصوب ۱۳۸۰ ..... ۲۲

اصلاح آیین‌نامه اجرائی بند (۵) جزء (ب) ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده ۷۶ قانون

اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی ۲۳

بخش سوم: مقررات نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ... و شاغلین

مشاغل سخت و زیان آور ۲۴

قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور ۲۴

آیین نامه اجرایی قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور ۲۶

قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور، مصوب ۱۳۶۷ ..... ۲۸

آیین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور ۲۹

قانون استفساریه تبصره (۶) ماده واحده قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۶۷ ..... ۳۱

بخش چهارم: مقررات تسری مفاد تبصره (۳) قانون نحوه بازنشستگی

جانبازان انقلاب اسلامی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور ۳۲

قانون شمول تبصره ۳ قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور به کارکنان واحدهای صنعتی و تحقیقاتی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ۳۲

قانون تسری مفاد تبصره (۳) قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۶۷ به شاغلان مشاغل سخت و زیان آور کلیه نیروهای نظامی و انتظامی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمانهای وابسته ۳۳

اصلاح آیین نامه اجرایی قانون شمول تبصره ۳ قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور به کارکنان واحدهای صنعتی و تحقیقاتی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ۳۳

آیین نامه اجرایی قانون تسری مفاد تبصره ۳ قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۶۷ به شاغلان مشاغل سخت و زیان آور کلیه نیروهای نظامی و انتظامی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمانهای وابسته ۳۴

اصلاح ماده ۱۱ آیین‌نامه اصلاحی قانون شمول تبصره ۳ قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ‌تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور به کارکنان واحدهای صنعتی و تحقیقاتی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ۳۸

قانون شمول قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ‌تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور مصوب ۱۳۶۷ بر جانبازان و آزادگان انقلاب و جنگ‌تحمیلی و معلولین عادی نیروهای نظامی و انتظامی و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ۳۹

قانون تسری قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ‌تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان‌آور به بنیاد شهید و امور ایثارگران ۴۰

بخش پنجم: تعیین مشاغل سخت و زیان‌آور مصوب هیئت محترم وزیران.. ۴۱

دستورالعمل تشخیص مشاغل سخت و زیان‌آور موضوع بخشنامه شماره ۱/۱۵/۵۲۱۴ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۸ سازمان امور اداری و استخدامی کشور ۴۱

محسوب نمودن شغل پرستاری و بهیاری از مشاغل سخت و زیان‌آور و استفاده شاغلین حرف مذکور از مزایای تبصره ۳ ماده واحده قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ۴۵

تعیین تعدادی از مشاغل در شرکت مخابرات ایران تحت عنوان مشاغل سخت و زیان‌آور درجه ۳ ..... ۴۶

احتساب مشاغل کمپاکتورزن و مفصل‌بند در شرکت مخابرات ایران در زمره مشاغل سخت و زیان‌آور ۴۶

تعیین تعداد ۳۰ شغل از مشاغل راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران به عنوان مشاغل سخت و زیان‌آور ۴۷

تعیین مشاغل مددیار معلول و مربی امور آموزشی معلولان در سازمان بهزیستی کشور به عنوان مشاغل سخت و زیان‌آور درجه (۳) ۴۸

تعیین مشاغل سخت و زیان‌آور درجه (۲) در سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور ۴۸

تعیین مشاغل سخت و زیان‌آور درجه (۱) در شرکت سهامی گوشت کشور مشروط بر اشتغال متصدیان آنها در سردخانه ۴۹

تعیین مشاغلی در سیمان سپاهان به عنوان مشاغل سخت و زیان‌آور درجه ۳ و درجه ۲ ..... ۴۹

تعیین شغل روانپزشکی در مرکز روانپزشکی رازی و مشاغلی در واحدهای توانبخشی و بازپروری سازمان بهزیستی کشور به عنوان مشاغل سخت و زیان‌آور درجه ۱ ..... ۵۰

تعیین مشاغل در سازمان پزشکی قانونی کشور به عنوان مشاغل درجه سه، درجه دو و درجه یک سخت و زیان‌آور ۵۰

تعیین مشاغل سخت و زیان آور در سازمان پزشکی قانونی کشور ۵۱

تعیین مشاغل تکنسین اتاق عمل و تکنسین آزمایشگاه به عنوان مشاغل سخت و زیان آور درجه یک ۵۲

بخش ششم: مقررات کار با اشعه ۵۳

قانون حفاظت در برابر اشعه ۵۳

آیین نامه اجرایی قانون حفاظت در برابر اشعه ۵۹

اصلاح آیین نامه اجرایی قانون حفاظت در برابر اشعه ۶۵

بخش هفتم: مقررات کارکنان بالینی (پرستاران، بهیاران و کارشناسان اتاق

عمل) ۶۷

قانون ارتقاء بهره‌وری کارکنان بالینی نظام سلامت ۶۷

آیین نامه اجرایی قانون ارتقاء بهره‌وری کارکنان بالینی نظام سلامت ۶۹

فصل ۲ مجموعه آرای وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت

اداری (در مشاغل سخت و زیان آور) ۷۱

اعمال ماده ۵۳ الحاقی به آیین دادرسی دیوان عدالت اداری نسبت به دادنامه شماره ۱۳۷ مورخ ۱۳۷۹/۴/۵ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری ۷۲

رأی شماره ۲۲۵ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر اینکه بازنشستگی عادی افراد مانع از بهره‌مندی آنان از حقوق مکتسب و استفاده از مزایای مشاغل سخت و زیان آور نخواهد بود ۷۶

رأی شماره ۹۱ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص صرف پرداخت حق بیمه از سوی کارفرما در ایام تعطیلی کارگاه موجب احتساب ایام مذکور به عنوان سابقه در مشاغل سخت و زیان آور نمی‌باشد ۷۸

رأی شماره ۹۰ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص احراز شرایط و استحقاق بیمه شده جهت بازنشستگی پیش از موعد در کارهای سخت و زیان آور می‌بایست رسماً از سوی سازمان تأمین اجتماعی ابلاغ شود ۸۰

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بند ۳/۱ دستورالعمل شماره ۵۲/۳۰۳۸۰ مورخ ۷۵/۸/۲۸ سازمان تأمین اجتماعی مبنی بر شرط احتساب ایام خدمت در جبهه جزه

- سنوات اشتغال در مشاغل سخت و زیان آور منحصرأ از طریق استعلام از واحد بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ۸۳
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۱۵ و ۱۷ دیوان عدالت اداری مبنی بر احتساب مدت خدمت نظام وظیفه شاغلین مشمول قانون کار در جبهه، قبل یا حین اشتغال آنان ۸۷
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال نامه شماره م الف - دم ۷۳۴۹/۸۶ مورخ ۸۶/۸/۱۶ و بخشنامه ۳۶۵۰۷/ط هـ م/۵-۸۰۰ مورخ ۸۵/۶/۴ مبنی بر شرط استمرار کار با اشعه به جهت بهره مندی از فوق العاده کار با اشعه ۸۹
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۱۶ و ۱۷ دیوان عدالت اداری مبنی بر استفاده از مزایای بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور برای مشمولین و بازنشستگان قانون تسهیل نوسازی صنایع کشور ۹۱
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۲۲ و ۲۳ دیوان عدالت اداری مبنی بر محاسبه سنوات ارفاقی مشمولین قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی ۹۳
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعبه ۱۸ دیوان عدالت اداری مبنی بر احراز حقوق و مزایای قانونی متقاضی شاغل در مشاغل سخت و زیان آور توسط هیئت‌های حل اختلاف ۹۵
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب دوم، ششم، بیستم و بیست و دوم و سوم دیوان عدالت اداری در خصوص بازنشستگی کارهای سخت و زیان آور مشمولین صندوق بازنشستگی آینده ساز ۹۷
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب اول، چهارم و دهم دیوان عدالت اداری مبنی بر شرط استمرار کار با اشعه به جهت بهره مندی از مزایای قانون حفاظت در برابر اشعه ۹۹
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۲ و ۸ دیوان عدالت اداری در خصوص نحوه محاسبه فوق العاده کار با اشعه برای مشمولین ۱۰۲
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب اول و دوم تجدید نظر دیوان عدالت اداری مبنی بر تبیین شرح وظایف کمیته های استانی موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی تبصره (۲) الحاقی ماده ۷۶ قانون تامین اجتماعی موضوع بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۰۴

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۱۷، ۱۵ و ۱۸ دیوان عدالت اداری در خصوص شروط استفاده از مزایای بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور برای مستخدمین رسمی دولت و مشمولین مقررات خاص ۱۰۷

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۱۹ و ۲۰ دیوان عدالت اداری در خصوص شکوائیه متقاضیان بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور به طرفیت شورای عالی حفاظت فنی ۱۰۹

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۱۱ و ۱۸ دیوان عدالت اداری در خصوص تناوب اشتغال در مشاغل سخت و زیان آور به واسطه غیبت غیر موجه بیش از ۱۰ روز در هر سال ۱۱۱

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعبه اول تجدید نظر و ۱۹ دیوان عدالت اداری در خصوص حداقل سابقه پرداخت بیمه برای استفاده از مستمری بازنشستگی (موضوع ماده ۷۶ قانون تامین اجتماعی) ۱۱۳

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب سوم و نوزدهم دیوان عدالت اداری در خصوص شرط اشتغال به کار متقاضیان بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۱۵

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال تبصره ۷ ماده یک تصویبنامه شماره ۲۲۶۸۶ ک/ت/ ۳۳۵۰ هـ مورخ ۸۵/۳/۶ هیئت محترم وزیران (قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی) در خصوص تعیین حداقل سن بازنشستگی برای مشمولین مرد و زن ۱۱۷

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال ماده (۲) آیین نامه اجرایی قانون اصلاح نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوبه شماره ۲۲۶۸۶ ت/ ۳۳۷۵۰ هـ مورخ ۸۵/۳/۶ هیئت وزیران در خصوص ملاک محاسبه حقوق بازنشستگی بر مبنای آخرین حکم استخدامی ۱۲۰

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال مصوبه شماره ۱۸۱۶/ت/ ۱۹۹۶۹ هـ مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۷ هیئت وزیران مبنی بر مبنای محاسبه فوق العاده کار با اشعه ۱۲۲

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال مصوبه ۸۵/۱۲/۱۶ شورای عالی حفاظت فنی در خصوص بررسی مجدد مشاغلی که به موجب آراء دیوان عدالت اداری رأی به بررسی مجدد کمیته‌های استانی اصدار گردیده است ۱۲۴

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۱۷، ۱۵، ۴، ۲، ۳۲ و شعبه اول تجدیدنظر دیوان عدالت اداری مبنی بر عدم تسری تصمیمات قبلی کمیته استانی به تصمیمات جدید آن در خصوص سخت و زیان آوری برخی مشاغل کارخانه سیمان تهران..... ۱۲۶

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۲ و ۱۷ دیوان عدالت اداری در خصوص کارخانه سیمان تهران (بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور)..... ۱۲۹

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۱۵ و ۱۷ دیوان عدالت اداری در خصوص شکوائیه متقاضیان به طرفیت شورای عالی حفاظت فنی ۱۳۰

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب اول، ۴، ۳ و ۱۰ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری در خصوص اشتغال به کار مجدد بازنشستگان پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۳۲

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب اول و پنجم تجدیدنظر دیوان عدالت اداری در خصوص بازنشستگی پیش از موعد شاغلین شرکت ملی فولاد ایران ... ۱۳۵

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال جزء الف) از بند (۳) ماده (۱۳) آیین نامه اجرایی بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۳۷

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص فوق العاده کار با اشعه ۱۳۸

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۲۱ و ۱۷ دیوان عدالت اداری مبنی بر مسئولیت سازمان تامین اجتماعی در مواردی که کارفرما از پرداخت حق بیمه به سازمان استنکاف می نماید (و بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور)..... ۱۳۹

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال ماده ۵ بخشنامه شماره ۴۵ مستمری‌های سازمان تامین اجتماعی در خصوص ماده واحده قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی ۱۴۱

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بند یک دستورالعمل ۸۶/۱/۱۸ مبنی بر انجام معاینات دوره ای شاغلین (و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور)..... ۱۴۳

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال رأی مورخ ۸۱/۳/۳ کمیته بررسی کارهای سخت و زیان آور کرج ۱۴۵

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۱۵ و ۲۰ بدوی و ۱۲ تجدیدنظر در خصوص شرط استمرار کار با اشعه به جهت استفاده از مزایای قانون حفاظت در برابر اشعه ۱۴۷

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال دستورالعمل شماره ۳۶۰۵۸ مورخ ۸۳/۴/۲۲ معاون روابط کار وزارت کار و امور اجتماعی^۱ در خصوص تعیین مرجع تجدیدنظر آراء کمیته‌های استانی بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور ۱۴۹

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال دستورالعمل شماره ۱۰۰/۲۲۴۴۱ مورخ ۸۵/۸/۲۸ سازمان تامین اجتماعی در خصوص آیین نامه اجرایی قانون اصلاح نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی ۱۵۰

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تعارض آراء صادره از شعب ۵ و ۲۲ دیوان عدالت اداری مبنی بر احتساب سنوات ارفاقی مشمولین قانون اشعه ارتش جمهوری اسلامی ایران ۱۵۲

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بخشنامه شماره ۶ مورخ ۸۱/۱۲/۷ سازمان تامین اجتماعی مبنی بر الزام کارفرمایان به پرداخت ۴٪ حق بیمه اضافه به تامین اجتماعی قبل از تقاضای مستمری بازنشستگی مشمولان بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور ۱۵۴

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال ماده (۲) دستورالعمل نحوه اجرای قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران ۱۵۷

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال آیین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده ۷۶ قانون تامین اجتماعی موضوع بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور ۱۵۹

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر اعلام تعارض آراء صادره از شعب اول بدوی و نهم تجدیدنظر دیوان عدالت اداری در خصوص اعتراض به نظرات و آراء کمیته‌های استانی بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور ۱۶۰

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بند ۳-۳ بخشنامه شماره ۴۰ مستمری‌ها، بند ۲ بخشنامه شماره ۲۷ مستمری‌ها، بند ۳ بخشنامه شماره ۲۸ مستمری‌ها، بند (ب) بخشنامه شماره ۳۰ مستمری‌ها، بند ۴-۱ بخشنامه شماره ۴۲ مستمری‌ها، بند (د) بخشنامه شماره ۴

---

۱. با توجه به ادغام وزارت کار و امور اجتماعی، تعاون و رفاه براساس مصوبه مجلس محترم شورای اسلامی منظور از وزارت کار و امور اجتماعی وزارت‌خانه ادغامی می‌باشد.

- بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور در خصوص نفی قابلیت احتساب مدت سنوات ارفاقی (کارهای سخت و زیان آوری) در احتساب مزایا و فوق العاده‌های مشمول ۱۶۱
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر اعلام تعارض آراء صادره از شعب ۲ بدوی و ۵ و ۱۰ و ۱۱ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری در خصوص آراء کمیته‌های استانی در مورد کارخانه سیمان تهران ۱۶۶
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال مصوبه شماره ۲۶-۲۴۰-۱۱۵/۱۴۲۵ مورخ ۸۳/۳/۵ هیئت مدیره شرکت ملی نفت ایران مبنی بر احتساب هر سال ۱۰ روز سنوات خدمت بازنشستگان پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۶۸
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر اعلام تعارض آراء صادره از شعبه ۶ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری مبنی بر احتساب ۱/۵ سال سابقه و حقوق بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۷۱
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر تغییر و اصلاح قانون بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور در خصوص تسری سخت و زیان آوری به شغل مکانیک ۱۷۲
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بند یک بخشنامه شماره ۴/۱ سازمان تامین اجتماعی در خصوص شرط اشتغال مشمولین بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۷۳
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال ماده ۱۶ تصویبنامه شماره ۵۸۳۵۲/ت/۲۵۹۶۰ هـ مورخ ۸۰/۱۲/۲۷ هیئت وزیران در خصوص اخذ ۴٪ میزان مستمری برقراری نسبت به سنوات قبل به طوریک جا از کارفرمای کارگاه های مشمول بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۷۶
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال مصوبه شورای عالی حفاظت فنی در خصوص متقاضیان بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۷۸
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بخشنامه شماره ۵۲/۸۱۱۹ مورخ ۸۱/۹/۹ سازمان تامین اجتماعی در خصوص غیبت‌های غیرموجه و توالی و تناوب اشتغال مشمولین بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۷۹
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال قسمتی از کتاب امور بیمه در خصوص شرط اشتغال به کار سخت و زیان آور مشمولین بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور در هنگام برقراری مستمری بازنشستگی آنان ۱۸۱

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال دستورالعمل شماره ۵۰۳/۱۹۷۱۸ مورخ ۱۳۸۱/۳/۵ سازمان تامین اجتماعی در خصوص بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور مشمولین شرکت صنایع الکترونیک ۱۸۳

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر اعلام تعارض آراء صادره از شعب ۲۰ بدوی، اول و نهم و دهم تجدیدنظر در خصوص پرداخت فوق العاده کار با اشعه ۱۸۵

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر نقض رأی صادره در پرونده کلاسه ت/۷/۸۱/۹۳۱/۷ شعبه هفتم تجدیدنظر دیوان عدالت اداری در خصوص بازنشستگی پیش از موعد متقاضی ۱۸۷

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال ماده ۴ آیین نامه اجرایی قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری موضوع تصویب نامه شماره ۸۰۵۲۴/ت/۲۶۷ مورخ ۶۹/۷/۱۸ هیئت وزیران (باطرح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی مصوب ۱۳۶۷) ۱۸۹

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال جزء (الف) بند (۳) ماده (۱۳) تصویب نامه شماره ۵۸۳۵۲/ت ۲۵۹۶۰ هـ هیئت وزیران در خصوص مرخصی انجام فریضه الهی حج واجب مشمولین بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۹۱

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بند ۴۲ بخشنامه شماره ۹ سازمان تامین اجتماعی در خصوص احتساب مستمری بازنشستگی کارگران متوفی مشمول بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۹۳

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بند (الف) جزء (۳) ماده (۱۳) آیین نامه اجرایی قانون بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۹۶

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر اعلام تعارض آراء صادره از شعب دوم، سوم و چهارم دیوان عدالت اداری در خصوص اشتغال مجدد بازنشستگان پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۱۹۸

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بخشنامه شماره ۱۰ سازمان تامین اجتماعی در خصوص بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۲۰۱

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال مواد ۱۱ و ۱۵ آیین نامه اجرایی بند (۵) جزء (ب) ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده ۷۶ قانون تامین اجتماعی و هم چنین ابطال بخشنامه شماره ۱۱ سازمان تامین اجتماعی در خصوص بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان آور ۲۰۳

- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص اعلام تعارض آراء صادره از شعب اول
 ۲۰۸..... ۶،۱۰،۱۳،۱۸،۲۱ دیوان عدالت اداری مبنی بر مطالبه حق اشعه مشمولین
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بخشنامه‌های شماره ۲ و ۲/۱
 ۲۱۲..... بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور مبنی بر حداقل سابقه لازم به جهت بازنشستگی..
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بخشنامه شماره یک
 ۲۱۵..... بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور مبنی بر حذف سخت و زیان‌آوری شاغلین
 مشروط به اشتغال در مناطق بد آب و هوای کشور.....
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بخشنامه شماره ۷ و بند ۵
 ۲۱۷..... بخشنامه شماره ۲۱ مستمری‌های سازمان تامین اجتماعی مبنی بر سن بازنشستگی.....
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بند ۵ ماده ۱۴ تصویب‌نامه شماره
 ۲۲۰..... ۵۸۳۵۲/ت/۲۵۹۶۰ هـ مورخ ۸۰/۱۲/۲۷ هیئت وزیران (بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و
 زیان‌آور).....
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بخشنامه شماره ۵۸۹ و ۵۸۹/۱
 ۲۲۳..... فنی سازمان تامین اجتماعی در خصوص مسئولیت و تعهدات قانونی سازمان تامین اجتماعی در مورد
 بیمه‌گذار (مشمولین بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور).....
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در مورد ابطال بخشنامه شماره ۲۳ مستمری‌های
 ۲۲۵..... سازمان تامین اجتماعی مبنی بر نقل و انتقال حق بیمه و بازنشستگی از یک صندوق به صندوق
 بازنشستگی و بیمه دیگر.....
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در مورد مشمولین بازنشستگی پیش از موعد
 ۲۲۷..... مشاغل سخت و زیان‌آور با سنوات خدمت مبنی بر سپردن تعهد رسمی مربوط به صلح بلاعوض رأی
 هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در مورد بازنشستگی پیش از موعد مشمولین تأمین اجتماعی با
 سنوات خدمت.....
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در مورد پاداش آخر خدمت کارگران مشمول
 ۲۲۹..... بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور.....
- رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در مورد ابطال دستورالعمل شماره ۴۹۶۹/۱ مورخ
 ۲۳۲..... ۶۲/۷/۳ سازمان تامین اجتماعی مبنی بر اخذ تعهد و صلح بلاعوض از مشمولین بازنشستگی پیش از
 موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور.....

فصل اول

قوانین، آئین نامه ها و

دستورالعملها